

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра адміністративного права та процесу факультету №1

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правохоронна діяльність (поліцейські)

2021 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 26.08.2021 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 1
Протокол від 18.08.2021 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 26.08.2021 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри адміністративного права та процесу (протокол від 18.08.2021 № 16)

Розробники:

1. завідувач кафедри д.ю.н., професор Салманова О.Ю.
2. доцент кафедри к.ю.н., доцент Яценко В.П.

Рецензенти:

1. Професор кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна д.ю.н., доцент Солошина І.В.
2. Професор кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстици факультету №6 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Попова С. М.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» обов'язкових компонент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти складена відповідно до освітньо-професійної програми 262 Правоохоронна діяльність (поліцейські).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні теоретико-правові положення, які сутності, предмета, методу та принципів судового процесу; правового стану учасників судового процесу; порядку розгляду та вирішення адміністративними судами публічно-правових спорів; особливостей провадження в окремих категоріях справ.

Міждисциплінарні зв'язки: «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Кримінальне право», «Конституційне право», «Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності», "Судові та правоохоронні органи".

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

ТЕМА № 1. «Загальні засади адміністративного судочинства».

ТЕМА № 2. «Адміністративна юрисдикція адміністративних судів».

ТЕМА № 3. «Сторони, треті особи та представники сторін і третіх осіб».

ТЕМА № 4. «Інші учасники судового процесу».

ТЕМА № 5. «Адміністративний позов».

ТЕМА № 6. «Судові докази та судові строки».

ТЕМА № 7. «Відкриття провадження в адміністративній справі та підготовче провадження».

ТЕМА № 8. «Судовий розгляд справи».

ТЕМА № 9: «Перегляд судових рішень в порядку апеляційного та касаційного порядку».

ТЕМА № 10: «Перегляд судових рішень за виключними та нововиявленими обставинами».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» є ознайомлення з основними теоретико-правовими положеннями, які стосуються сутності, предмета, метода та принципів судового процесу; правового стану учасників судового процесу; порядку розгляду та вирішення адміністративними судами публічно-правових спорів; особливостей провадження в окремих категоріях справ. У процесі вивчення навчальної дисципліни також передбачається всебічний аналіз чинного законодавства, що регулює порядок функціонування адміністративної судочинства та практики його застосування, дослідження окремих проблем і шляхів удосконалення процесуального законодавства, підвищення рівня підготовки курсантів та слухачів щодо вмілого й ефективного застосування його на практиці.

1.2. Основним **завданням** навчальної дисципліни “Адміністративне судочинство” є визначення: поняття й ознак судового процесу; системи й організаційної структури адміністративних судів України; компетенції адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ; повноважень основних учасників судового процесу; особливостей процесуального статусу інших осіб, що беруть участь у справі; порядку звернення до адміністративного суду та відкриття провадження в справі; процедури судового розгляду адміністративної справи та порядок ухвалення судових рішень; порядку виконання рішень адміністративного суду; особливостей перегляду судових рішень в порядку апеляційного провадження; особливостей перегляду судових рішень в порядку касаційного провадження; порядку провадження за нововиявленими обставинами та за виключними обставинами; особливостей провадження в окремих категоріях адміністративних справ.

1.3 Відповідно до освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати: поняття, предмет, метод, принципи та систему адміністративного процесу; поняття та види процесуальних проваджень; особливості розгляду провадження із звернень громадян, особливості здійснення провадження в справах про адміністративне правопорушення; види та особливості здійснення ліцензійно-реєстраційних проваджень; суб’єктів, що надають адміністративні послуги; порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення; порядок та строки оскарження постанови в справах про адміністративні правопорушення; особливості виконання постанови в справах про адміністративні правопорушення; строки та порядок надання адміністративних послуг предметну юрисдикцію адміністративних судів, територіальну юрисдикцію адміністративних судів; інстанційну юрисдикцію адміністративних судів; стадії адміністративного судочинства; порядок відкриття провадження у справах про адміністративні правопорушення, порядок судового розгляду справи;

вміти: застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях; набути здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; здатність діяти на основі етичних міркувань; реалізовувати свої права та обов'язки як членів суспільства, усвідомлювати верховенство права та , права та свободи громадян; поважати честь і гідність людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи; застосовувати завдання і принципи адміністративно-процесуального права; знати і розуміти особливості реалізації і застосування норм адміністративного процесуального права; вивчати та аналізувати юридичні факти; аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції; здійснювати критичний та системний аналіз правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності;самостійно готувати проекти актів правозастосування; консультувати з правових питань щодо можливих способів захисту прав та інтересів громадян відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних; здійснювати критичний та системний аналіз документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Форма підсумкового контролю – , екзамен.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-5	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК-8	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК-10	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові предметні) компетентності (СК)	СК-1.	Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.
	СК-2	Здатність організовувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності.
	СК- 4	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.
	СК- 5.	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.
	СК -6.	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
	СК-8.	Здатність ефективно забезпечувати публічну безпеку та порядок.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Загальні засади адміністративного судочинства».

Поняття судового процесу, його предмет, метод та історичні витоки. Проведення та стадії судового процесу. Особливості структурної побудови Кодексу адміністративного судочинства України. Зміст системи адміністративного процесуального права. Поняття, зміст та види адміністративних процесуальних правовідносин. Види адміністративних судів, склад суду та порядок відводів суддів.

ТЕМА № 2. «Адміністративна юрисдикція адміністративних судів».

Юрисдикція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ, її розмежування з іншими публічно-правовими спорами. Компетенція адміністративних судів. Поняття підсудності, її види. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого.

ТЕМА № 3. «Сторони, треті особи та представники сторін і третіх осіб».

Склад осіб, які беруть участь у справі. Сторони в судовому адміністративному процесі. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність позивача та відповідача. Сутність неналежної сторони в адміністративному процесі та процедури її заміни. Процесуальне правонаступництво в адміністративному процесі. Треті особи в адміністративному процесі: поняття, ознаки та види. Представництво в судах адміністративної юрисдикції: поняття та ознаки. Види адміністративних процесуальних представництв та їх особливості. Повноваження представників у судах адміністративної юрисдикції: документальне оформлення та зміст. Особливості адміністративної процесуальної правосуб'єктності органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свобод та інтереси інших осіб.

ТЕМА № 4. «Інші учасники судового процесу».

Особливості участі осіб, які є іншими учасниками судового процесу при розгляді справи в суді. Процесуальний статус секретаря судового засідання, судового розпорядника, перекладача. Процесуальний статус спеціаліста, спеціаліста в галузі права експерта та свідка, та особи, що надає правову допомогу. Права та обов'язки спеціаліста, свідка, експерта та особи, що надає правову допомогу, в судовому процесі.

ТЕМА № 5. «Адміністративний позов».

Звернення до адміністративного суду. Право на звернення до адміністративного суду. Письмові заяви учасників процесу. Поняття адміністративного позову, його ознаки. Характеристика елементів адміністративного позову: підстави, предмету, змісту. Види позовів в адміністративному процесі. Форма і зміст адміністративного позову. Вимоги, що ставляться до адміністративного позову. Наслідки прийняття адміністративного позову адміністративним судом.

ТЕМА № 6. «Судові докази та судові строки».

Сутність і зміст доказування в адміністративному процесі. Поняття та види

доказів в адміністративному процесі. Предмет доказування в адміністративному процесі. Обов'язок доказування. Засоби доказування в адміністративному процесі: види та особливості. Забезпечення доказів в адміністративному процесі. Письмові та речові докази, їх оцінка. Висновок експерта як самостійний засіб доказування. Поняття судових строків, їх юридична природа. Основні процесуальні строки, їх види. Особливості строків здійснення забезпечувальних заходів.

ТЕМА № 7. «Відкриття провадження в адміністративній справі та підготовче провадження».

Порушення адміністративної справи. Поняття та ознаки стадії підготовки справи до судового розгляду в адміністративному процесі. Процесуальний зміст стадії підготовки справи до судового розгляду. Попереднє судове засідання. Примирення сторін. Судове доручення. Забезпечення адміністративного позову. Завершення підготовчого провадження. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження. Судові виклики і повідомлення. Зміст повістки та процедури її вручення. Виняткові засоби судових викликів і повідомлень. Врегулювання спору за участю судді.

ТЕМА № 8. «Судовий розгляд справи».

Поняття стадії судового розгляду адміністративної справи, її особливості. Етапи судового розгляду адміністративної справи. Розгляд адміністративної справи у судовому засіданні. Відкриття судового засідання. Початок розгляду справи по суті. Дослідження доказів. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами. Судові дебати. Таємниця нарадчої кімнати. Процесуальні перешкоди судового розгляду адміністративної справи. Залишення позовної заяви без розгляду. Зупинення та поновлення провадження у справі. Закриття провадження у справі. Судові рішення в адміністративній справі.

ТЕМА № 9: «Перегляд судових рішень в порядку апеляційного та касаційного порядку».

Суд апеляційної інстанції. Право на апеляційне оскарження. Порядок та строки апеляційного оскарження. Вимоги до апеляційної скарги. Прийняття судом апеляційної інстанції апеляційної скарги. Підготовка справи до апеляційного розгляду. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Апеляційний розгляд справи у судовому засіданні. Апеляційний розгляд справи в порядку письмового провадження. Судові рішення суду апеляційної інстанції. Суд касаційної інстанції. Право на касаційне оскарження. Порядок і строки касаційного оскарження. Вимоги до касаційної скарги. Прийняття касаційної скарги судом касаційної інстанції. Підготовка справи до касаційного розгляду. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Касаційний розгляд справи у судовому засіданні. Судові рішення суду касаційної інстанції.

ТЕМА № 10: «Перегляд судових рішень за виключними та ново виявленими обставинами».

Підстави перегляду судових рішень за ново виявленими та виключними обставинами. Порядок і строки подачі заяв за даними обставинами. Форма та зміст позовної заяви про перегляд судового рішення за ново виявленими та

виключними обставинами. Відкриття провадження за ново виявленими чи виключними обставинами. Судові рішення за наслідками провадження за ново виявленими чи виключними обставинами.

Рекомендована література

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
3. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012. № 5202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17/stru#Stru>
4. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
5. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
6. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011. № 2939- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
7. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014. № 1700-VII. . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
8. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
9. Про судоустрій і статус суддів : Закон України : від 7 лип. 2010 р. № 2453-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
10. Про доступ до судових рішень : закон України : від 22 груд. 2005 р. № 3262-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3262-15>
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 лип. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
12. Про безоплатну правову допомогу : Закон України : від 2 черв. 2011 р. № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
13. Про судовий збір : Закон України від 8 лип. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
14. Про судову експертизу : Закон України : від 25 лют. 1994 р. № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
15. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Верховна Рада України; Закон від 08.07.2011 № 3671-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
16. Про виконавче провадження : Закон України : від 2 червня 2016 року № 1404-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
17. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України : від 23 лют. 2006 р. № 3477-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
18. Про відновлення довіри до судової влади в Україні : Закон України : від 8 квіт. 2014 р. № 1188-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>
19. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України : від 5 черв. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/4901-17>

20. Про громадські об'єднання: Верховна Рада України; Закон від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
21. Про державну службу : Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
22. Про затвердження Інструкції з автоматизованого обліку адміністративних правопорушень: Наказ МВС України від 04.07.2016 № 595. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1059-16>
23. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>
24. Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства: Наказ МВС України, Адміністрації державної прикордонної служби України, СБ України від 23.04.2012 № 353/271/150. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12>. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12>
25. Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 № 770. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>
26. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF>
27. Про затвердження Положення про Єдину базу даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень : постанова Кабінету Міністрів України : від 5 січ. 2011 р № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5-2011-%D0%BF>
28. Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.2000 № 188 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-00>
29. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22.09.2005 № 2899-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2899-15>
30. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
31. Про Кабінет Міністрів України : Закон України : від 27 лют. 2014 р. № 794-VII . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-16>
32. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
33. Про місцеві державні адміністрації : Закон України : від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
34. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
35. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон від 22.09.2011 № 3773-VI. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
36. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 № 1382-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>
37. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України. RL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
38. Про статус депутатів місцевих рад: Верховна Рада України; Закон від 11.07.2002 № 93-IV // Відомості Верховної Ради України від 04.10.2002 — 2002 р., № 40, стаття 290. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15>
39. Про статус народного депутата України: Закон України //Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 3. — Ст. 18. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

40. Про судовий збір : Закон України від 8 лип. 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 14. – Ст. 87. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
41. Про судоустрій і статус суддів : Закон України : від 2 червня. 2016 р. № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>
42. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14> Про центральні органи виконавчої влади: Закон України : від 17 бер. 2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
43. Про затвердження Інструкції про порядок роботи з технічними засобами фіксування судового процесу (судового засідання) : наказ Державної судової адміністрації України : від 20 вер. 2012 року № 108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0108750-12>
44. Про затвердження Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України : наказ Державної судової адміністрації України : від 20.08.2019 року № 814. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0814750-19>
45. Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду адміністративних справ : постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 6 берез. 2008 р. № 2 // Вісник Вищого адміністративного суду України. 2008. № 2. Ст. 117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002760-08>
46. Про прикордонний контроль : Закон України : від 05.11.2009 р., № 1710-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1710-17>
47. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі : Закон України від 01.12.1994 р., № 264/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80>
48. Про антидопінговий контроль у спорті : Закон України : від 05.04.2001 р., № 2353-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-19>
49. Про основні принципи та вимоги до безпечної якості харчових продуктів: Закон від 23.12.1997 № 771/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>
50. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р., № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15>
51. Про затвердження Порядку здійснення державного контролю на автомобільному транспорті: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2006 р., № 1567. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1567-2006-%D0%BF>
52. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р., № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
53. Про прикордонний контроль : Закон України від 05.11.2009 р., № 1710-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1710-17>

Основна література:

1. Адміністративне право України. Загальна частина : Академічний курс : [підручник] / О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук та ін.; за заг. ред. О.М. Бандурки. Х. : Золота миля, 2011. 584 с. ISBN 978-966-1685-22-1.
2. Адміністративна юстиція в Україні : навчальний посібник / [Пономаренко Г. О., Комзюк А. Т., Мельник Р. С., Бевзенко В. М.. К. : Прецедент, 2009. 198 с.
3. Адміністративне право України. Особлива частина : академ. курс : підручник / О.М. Бандурка, С.М. Гусаров, М.М. Мазепа та ін.; за заг. ред. О.М. Бандурки. - Х. : ХНУВС, 2013. 840 с.
4. Адміністративне право України : академ. курс : підручник : у 2 т. : Затверджено МОН України / редкол.: В.Б. Авер'янов (голова) та ін.; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. К. : Юрид. думка, 2007-2009. Т. 1 : Загальна частина. 2007. 592 с.
5. Адміністративне право України : академ. курс : підручник : у 2 т. : Затверджено МОН України / редкол.: В.Б. Авер'янов (голова) та ін.; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. К. : Юрид. думка, 2007-2009. Т. 2 : Особлива частина. 2009. 600 с.

6. Правові позиції в адміністративному судочинстві України / Вищ. адмін. суд України ; упоряд.: М. І. Смокович, В. П. Базов ; за заг. ред. О. М. Нечитайло. Офіц. вид. К. : Ін Юре, 2015. 848 с. (Судова практика).
7. Константий О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія . Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. К. : Істина, 2015. 544 с.
8. Адміністративна юстиція в Україні : навчальний посібник / Пономаренко Г. О., Комзюк А. Т., Мельник Р. С., Бевзенко В. М. . К. : Прецедент, 2009. 198 с.
9. Адміністративне судочинство України : підручник / за заг. ред. О. М. Пасенюка. К. : Юрінком Інтер, 2009. 672 с.
10. Адміністративне судочинство : підручник. Вид. 2, перероб. і допов. / За заг. ред. Т. О. Коломоець. К. : Істина, 2011. 304 с.

11. Допоміжна література:

Основна література:

12. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.] ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. – Харків : Право, 2020. – 238 с.
13. Смокович М.І. Бевзенко В.М. Адміністративний процес України : теорія, практика : Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка В. М. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Г. В. Київ : ВД «Дакор», 2020. 1346 с.
14. Адміністративний процес України (у схемах) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. В. Колеснікова, А. В. Солонар. Суми : Сумський державний університет, 2019. 108 с.
15. Адміністративне судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки. Станом на 1 червня 2018 року. - Центр навч. літ. 2018. 152с.
16. Адміністративне процесуальне право: навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. Т.П. Мінки. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 320 с.
17. Адміністративне процесуальне право : навч. посіб. / Т. П. Мінка, С. М. Алфьоров, О. М. Обушенко та ін. ; за заг. ред. Т. П. Мінки. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – 368 с.
18. Правові позиції в адміністративному судочинстві України / Вищ. адмін. суд України ; упоряд.: М. І. Смокович, В. П. Базов ; за заг. ред. О. М. Нечитайло. Офіц. вид. Київ: Ін Юре, 2015. 848 с.
19. Константий О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів: монографія. Київ: Істина, 2015. 544 с.

Допоміжна література:

20. Джафарова М.В. Щодо питання розуміння адміністративного провадження як частини адміністративного процесу. *Молодий вчений*. 2016. № 12 (39). С. 571-574
21. Пчелін В. Б. Експерт як суб'єкт адміністративних процесуальних правовідносин. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 2. Ч. 1. С. 133-137.

22. Джафарова М. В. Принципи адміністративного процесуального права у новітніх умовах сьогодення: науково-правовий аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Юридичні науки.* 2019. Вип. 1. С. 54-57.
23. Присяжнюк, А. Й. Місце та роль адміністративної юстиції у здійсненні державного контролю щодо виконавчої влади. *Форум права.* 2012. № 1. С. 801-807
24. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: навчальний посібник / О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, О.В. Джафарова та ін. ; за заг. ред. О. М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.
25. Комзюк, А. Т. Адміністративна відповідальність юридичних осіб: деякі проблеми правового регулювання. *Право і безпека.* 2017. № 2 (65). С. 34–38.
26. Комзюк, М. А. Правові засади застосування поліцейськими адміністративного затримання. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. матеріалів конф. (м. Харків, 21 квіт. 2017 р.).* МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, каф. спец. фіз. підгот. ф-ту № 2. Харків: ХНУВС, 2017. С. 321-326.

Інформаційні ресурси:

1. <https://rada.gov.ua/>
2. <https://www.kmu.gov.ua/>
3. <https://mvs.gov.ua/>
4. <https://www.npu.gov.ua/>

Контрольні питання, що виносяться на залік (5 семестр)

1. Адміністративне судочинство: поняття, предмет і метод.
2. Джерела адміністративного судочинства.
3. Поняття, види та особливості організаційної побудови адміністративних судів.
4. Принципи адміністративного судочинства та їхній зміст.
5. Юрисдикція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ.
6. Підсудність адміністративних справ: поняття, значення та види.
7. Учасники в адміністративному судочинстві: види, правосуб'єктність, права та обов'язки.
8. Склад адміністративного суду, підстави та порядок відводу (самовідводу) судді.
9. Сторони в адміністративному судочинстві
10. Треті особи, як учасники адміністративної справи
11. Представництво в адміністративному судочинстві

- 12.Правонаступництво та заміна неналежної сторони в адміністративному судочинстві.
- 13.Правовий статус секретаря судового засідання, судового розпорядника та помічника судді.
- 14.Правовий статус експерта з питань права та перекладача.
- 15.Правовий статус свідка, експерта і спеціаліста.
- 16.Участь у розгляді справи органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси третіх осіб.
- 17.Види та зміст заяв по суті справи та загальні вимоги до їх змісту і форми.
- 18.Позовна заява в адміністративному судочинстві: поняття, форма та зміст.
- 19.Види судових витрат та порядок їх розподілу між сторонами.
- 20.Судові виклики і повідомлення.
- 21.Поняття, види та порядок обчислення процесуальних строків.
- 22.Строк звернення до адміністративного суду та наслідки, що наступають у разі його пропущення.
- 23.Поняття та види доказів у адміністративній справі.
- 24.Вимоги, що висуваються до доказів в адміністративній справі.
- 25.Підстави звільнення від доказування.
- 26.Розподіл між сторонами обов'язку по доказуванню. Роль суду при отриманні доказів в адміністративній справі.
- 27.Підстави та порядок забезпечення доказів в адміністративній справі.
- 28.Види заходів процесуального примусу, підстави та порядок їх застосування в ході розгляду адміністративної справи.
- 29.Підстави та порядок забезпечення позову в адміністративному судочинстві.
- 30.Порядок та умови відкриття провадження в адміністративній справі.
- 31.Підстави відмови у відкритті провадження та правові наслідки відмови судом у прийнятті позовної заяви.
- 32.Залишення позовної заяви без руху та повернення позовної заяви.
- 33.Підготовче провадження в адміністративній справі: завдання, строки та порядок здійснення підготовчого провадження.
- 34.Поворот виконання судових рішень в адміністративних справах.
- 35.Підстави для зупинення та поновлення провадження у справі.
- 36.Закриття провадження у справі.
- 37.Залишення позовної заяви без розгляду.
- 38.Відмова позивача від позову та визнання позову. Примирення в адміністративному судочинстві.
- 39.Види та порядок ухвалення судових рішень.
- 40.Повноваження суду при вирішенні справи.
- 41.Зміст рішення суду та питання які суд вирішує при його ухваленні.
- 42.Порядок та строки розгляду адміністративних справ в суді першої інстанції.
- 43.Правові наслідки неявки в судове засідання учасника справи.
- 44.Судові дебати в адміністративному судочинстві.
- 45.Фіксування судового процесу в адміністративному судочинстві.

46. Підстави, порядок та строки розгляду справ за правилами спрощеного провадження.
47. Особливості розгляду справ за правилами спрощеного провадження
48. Виправлення описок і очевидних арифметичних помилок у судових рішеннях.
49. Роз'яснення судового рішення та додаткове рішення у справі. Набрання рішенням суду законної сили.
50. Особливості провадження у справах з приводу рішень дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності.
51. Поняття типової справи та особливості їх провадження.
52. Поняття зразкової справи та особливості їх провадження.
53. Порядок і строки апеляційного оскарження.
54. Особливості провадження в судах апеляційної інстанції.
55. Порядок і строки касаційного оскарження.
56. Особливості провадження в судах касаційної інстанції.
57. Судові рішення суду касаційної інстанції.
58. Перегляд судових рішень за виключними обставинами.
59. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.
60. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах.
61. Судові рішення, які виконуються негайно.
62. Відновлення втраченого судового провадження.